

hangon, visszafojtott indulattól reszketve: Nem igaz, ha azt mondják nektek, hogy Franciaország a hazátok... Hasszan észbe kapott. Néhány percig még felindultnak látszott. Mintha akart volna mást is mondani. Ugyan mit? Nálánál nagyobb erő gátolta meg benne? Akárhogy is, de a gyermekek nem tudták meg tőle, hogy hol a hazájuk...

Azóta, hogy Rétif megírta tanulmányát, rengeteg vér ömlött s ömlik még ma is Északafrikában. Nyilván a franciák is világosan

felismerték, hogy az ottani élet „nem mehet így tovább“. Kár, nagyon nagy kár, hogy az északafrikai frók megszólalását csupán irodalmi eseménynek fogták fel Párisban s nem hallották vagy nem akarták kihallani ezekből az általuk is kitüntetett művekből népek sóvárgását az igazságságra és a boldogabb életre, azt a vágyakozásukat, hogy emberi személyeknek és szabad embereknek számítsanak, s azt az elhatározásukat, hogy reményeik annyi kudarc után maguk veszik kezükbe sorsukat.

A KIS ÚT

Sokszor hallok, hogy a szeretet a legnagyobb erény. Nem tehetek róla, de én ezzel szemben lelkemnek legbensőjében úgy érzem, hogy a hűség az, ami a legszebb és legnagyobb. És a legszociálisabb erénynek is ezt tartom és a legnemesebbnek is. De mivel azt hiszem, hogy távolabbi hatásaiban nagyjelentőségű az alapfogalmak tisztázása, kérem, írjanak egyszer a Kis Útban erről is.

Szívesen, erről a szép kérdésről! Nagy püspökünk, Prohászka Ottokár valamelyek Szeretetszövetségi körlevelében így ír róla: „Szeretet és hűség ikertestvérek. Amikor viraszt az egyik, pihenhet a másik. Ha ébren van a szeretet, nem kell a hűségnek őrhelynek lennie. De ha lanyhul a szeretet, átveszi feladatait a hűség.“

A szeretet — mint érzelm — tulajdonképpen visszahatás valamelyik érzékiileg, értelmileg, vagy erkölcsileg kellemesnek, hasznosnak, szépnek, jónak tartott külső hatásra. Kívánatosnak tartok valamit: szeretem.

Amikor valamilyen oknál fogva már nem kívánatos számomra ez a hatás, megszűnik a szeretet iránta. Már nem szeretem és ezen nem lehet változtatni. Ennyit a szeretet érzelméről.

De a szeretet nem passzív érzelm. Amikor jelen van, akkor cselekvésekre indít. Kifejeződni akar. Aktívva tesz.

Szent Pál nem talál elég szót,

amikor kifejezni akarja, hogy milyen cselekedetekre indít a szeretet. Felsorolja, hogy a szeretet türelmes, kegyes, nem fuvalkodik fel, nem cselekszik rosszul, nem keresi a magáét, nem gerjed haragra, mindent elhisz, mindent elvisel. Kempis Tamás pedig azt mondja, hogy „a szeretet terhet nem érez, fáradságot számba sem vesz, a lehetetlen nem panaszoja fel, mindenre alkalmas, sokat teljesít és végbevisz, amit a szeretetnélküli abbahagy. A szeretet a fáradságban nem lankad, a szorongatásokban nem szorong.“

Az ilyen lelki beállítottság, az ilyen magatartás valami önmagában kívánatos nagy jó, amely ugyan a szeretet érzelme által kapott életet, de amelynek nem szabad elmúlnia, elpusztulnia, ha a szeretet érzelme elhalványul, vagy elmúlik. A szeretet érzelmének át kell változnia a szeretet érényévé, amely továbbra is életben tartja a szeretet cselekedeteit.

De amíg a szeretet érzelméből a

szeretet erénye lesz, az hosszú és sok nehézséggel járó folyamat, amely csak egy másik érzelmenek, illetve egy másik erénynek a segítségül hívásával, felébresztésével és gyakorlásával érhető el. Ez az érzellem és ez az erény a hűség.

A hűség, mint erény, adottság, amely különböző fokban veleszületik az emberrel, és nem más, mint egy tudatalatti tapadás, „ragaszkodás” valamely emberhez, embercsoporthoz, helyhez, szokáshoz, eszméhez, formához. Magában sem nem rossz, sem nem jó: mind a kettőnek forrásává lehet. Fakadhat belőle testi-lelki tunyaság, gondolkodásbeli restség, a haladás megkötése, felelőtlenség, illetve a felelősségnek másra való áthárítása, stb.

A tradíciókhoz, emberekhez, néphez, eszméhez való ragaszkodás — a hűség érzelme — akkor válik erénnyé, ha a felismert erkölcsi jó

irányában tudatosítjuk, gyakorlás által erősítjük és így állandó magatartássá fejlesztjük, akár a hősiességig, sőt szükség esetén „usque ad sanguinem”, a vértanúságig.

Nagyon is érthető, hogy Ön a hűséget a legnemesebb és legszociálisabb erénynek érzi, hiszen barátság, erényem, hazaszeretet, a társadalommal szemben való elkötelezettség, az Úr Istennel szemben való elhelyeződésünk a hűség erényén alapul.

De ne feledje, hogy a hűség a szereteten alapul. Amit nem szeretünk meg, az iránt nem indulunk hűségre, és így a hűség a szeretet gyermeke, megnyilatkozásaiban pedig ikertestvére a szeretetnek, ahogyan a nagy püspök mondtotta.

Viszont amihez hűséggel ragaszkodunk, azt egyre jobban meg is szeretjük s így azt is mondhatjuk: szeretetből lesz a hűség, hűségből lesz a szeretet. Úgy legyen! F.

N A P L Ó

SÁRKÖZY PÁL pannonhalmi főpapát élete (1884—1957. V. 10.) szép élet volt, amelyre méltán illik a kifejezés, hogy „befejezett műalkotás”. Sárközy Pál életét egy eszme szolgálatába állította. Ezt az eszmét művészi tökéletességgel formálta ki a lelkében. Hosszú élete során egyetlen pillanatig sem lett hűtlen ehhez az eszméhez, hanem minden erejét latbavetve dolgozott ennek a megvalósításán. Az ő élete is több ágú láncnak látszott kívülről: tanár volt, tudós, lelkiprovokáló, szerzetes előljáró, főpap — de ennek a gazdag életnek minden mozzanatát egyetlen alapgondolat fűzte szétbonthatatlan egységbe: a *bencés szerzetesi életműve*.

Kivételesen nagy tehetsége és annak kifejtésére irányuló egényi hajlama fiatal diákkorától kezdve a matematika művelésére vonzotta — még pedig nem egyszerűen a kész eredmények befogadására, hanem önálló kutató és alkotó munkára. Már gimnazista korában feltűnt a Matematikai Lapokban kifejtett munkásságával, egyetemi tanulmányai bebizonyították rátermettségét és doktori dolgozata alapján (Az algebrai számtestek alaprendszerének meghatározása 1914) mindenki joggal várhatta, hogy a magyar matematikai tudomány egy új, európai csengésű névvel gazdagodik.

Az önálló kutató munkára vonatkozó álma, életének egyetlen nagy szenvedélye azonban nem válhatott valóra, mert rendje érdekében erről le kellett mondania. Ahelyett, hogy a matematika egy meghatározott ágának művelésére szentelhette volna egész munkásságát, arra kellett vállalkoznia, hogy a matematika nagy területein szerezzen általános tájékozódást.